

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЯК ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНЕ ЯДРО ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

¹Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Анотація: Дослідження присвячено аналізу сучасного стану та перспектив впливу цифрової трансформації на сферу економіки, визначенню ролі і місця цифровізації через призму еволюційних змін від індустріально-ринкової до інформаційно-мережевої економіки.

Ключові слова: цифрова трансформація, мережева економіка, цифрові можливості, цифрові екосистеми.

Abstract: The study is devoted to the analysis of the current state and prospects of the impact of digital transformation on the economic sphere, the determination of the role and place of digitization through the prism of evolutionary changes from the industrial-market to the information-network economy.

Keywords: digital transformation, network economy, digital opportunities, digital ecosystems.

Сьогодні процес цифрової трансформації носить системний і глобальний характер, в першу чергу завдяки розповсюдженню мережі Інтернет. Цифровізація сприяє інтеграції як великих, так і малих суб'єктів бізнесу у світову економіку, загострює конкуренцію на ринку, а також активізує інноваційні процеси що призводять до появи та реалізації високотехнологічних рішень [1, с. 10]. Слід зазначити, що цифрова трансформація – це радикальне переосмислення того, як суб'єкти господарювання працюють з технологіями і процесами, щоб докорінно змінити ефективність свого бізнесу та задовольнити потреби клієнтів [2, с. 93].

Термін «цифрова трансформація» багато років є об'єктом академічного і практичного дискурсу, що пов'язано зі складним характером адаптації цифрових технологій та їх впливу на процес стратегічного вибору побудови, реалізації та трансформації бізнес-процесів, відносин з клієнтами, значних ресурсів для ефективної організації цифрових екосистем. Вплив цифровізації на економічну систему складний та багатоаспектний, тому він потребує комплексного міждисциплінарного дослідження.

Цифрова трансформація світової економіки загалом і української економіки, зокрема, вже сьогодні є основним джерелом сталого і довгострокового економічного зростання. У широкому розумінні термін «цифрова трансформація» слід трактувати як незворотній процес впровадження цифрових технологій в умовах розвитку ери цифрової економіки для вдосконалення життєдіяльності людини, бізнесу, суспільства і держави загалом [2, с. 92]. На думку низки вчених, цифрова трансформація є майбутньою константою, яка забезпечить ефективне функціонування економіки України [3, с. 122; 4, с. 40; 5, с. 133; 6, с. 396].

В сучасному глобалізованому світі з його стрімкими змінами в різних сферах життя, цифрова трансформація є драйвером впровадження новітніх цифрових технологій, що трансформують структуру доданої вартості продукту, шляхом інтеграції цифрової та інтелектуальної складової в ланцюг його створення. Слід зазначити, що цифрова трансформація економіки передбачає перехід процесів і технологій бізнесу на більш сучасні та ефективні рішення. Саме вдосконалення власних «цифрових можливостей» дозволяють: створювати інноваційні цифрові платформи, адаптивні системи безпеки, цифрові двійники об'єктів (Digital Twin); формувати мережеву сервісну архітектуру; розвивати такі сектори, як штучний інтелект, доповнена і віртуальна реальність, системи чат-спілкування, блокчейн. При цьому, цифрова реальність висуває нові вимоги до суб'єктів господарювання як на державному та регіональному рівнях так і на рівні організацій, орієнтованих на стратегічну перспективу, що в свою чергу впливає на якість виготовленого продукту, надання послуг, інноваційність та прибутковість. За цих умов, першочерговим завданням є адаптація традиційної економічної системи до функціонування в умовах цифрової ери та визначення місця цифровізації через призму еволюційних змін від індустріально-ринкової до інформаційно-мережевої економіки, проведенні аналізу рівня інтегровано-диференціального впливу цифровізації на розвиток соціально-економічних відносин та пошуку оптимальної моделі цифрової трансформації економіки. В ході

проведеного дослідження визначено, що сучасну мережеву економіку доцільно розглядати з позицій її складових (рис. 1).

Рис. 1 – Складові сучасної мережевої економіки

Джерело: складено на основі [7]

Використання цифрових технологій сприяє підвищенню ефективності основних показників діяльності суб'єктів бізнесу, при цьому, в Україні відсутня модель обчислення економічного впливу інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) на різні індустрії та сфери життя. Саме за показником що характеризує рівень споживання ІКТ-продукції та послуг можна зробити висновок про рівень модернізації країни та рівень її продуктивності, ефективності та конкурентоздатності [8]. Так, згідно проведених досліджень, рівень споживання ІКТ-продукції може збільшитися, за рахунок реалізації масштабних національних проектів цифрових трансформацій в пріоритетні галузі економіки та сфери життя, що дозволить отримати ВВП України у розмірі \$1 трлн до 2030 року [8].

Таким чином, за результатами проведеного бібліометричного аналізу можна відзначити, що більшість наукових досліджень сфокусовані на аналізі детермінант, які визначають ефективність функціонування цифрового середовища, тобто спрямовані на визначенні ролі окремих цифрових технологій у забезпеченні показників економічного зростання. Тому, більш глибоких наукових пошуків потребує виявлення прямих та опосередкованих каналів впливу розширення масштабів цифрової трансформації економіки на забезпечення її складових. При цьому, під цифровою трансформацією економіки, на нашу думку, доцільно розуміти інтеграцію цифрових технологій, на засадах цифрового лідерства та цифрової культури, у всі сфери бізнесу, що призводить до фундаментальних зміни у формуванні ефективних цифрових екосистем та є базисом цифрової ери майбутнього.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Yang L., Zhang Y. Digital Financial Inclusion and Sustainable Growth of Small and Micro Enterprises-Evidence Based on China's New Third Board Market Listed Companies. *Sustainability*. 2020. Vol. 12. Is. 9. P. 7–30. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12093733>
2. Струтинська І.В. Дефініції поняття «цифрова трансформація». *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 2. С. 91–96.

3. Bezrukova N., Huk L., Chmil H., Verbivska L., Komchatnykh O., Kozlovskiy Y. Digitalization as a Trend of Modern Development of the World Economy. *WSEAS Transactions on Environment and Development*. 2022. Vol. 18. Pp. 120–129.

4. Chmil H. Digitalization as a behaviour transformation tool of consumer market economic entities. *Majesty Of Marketing: XVI International scientific and practical conference for students and young scientists*, Dnipro, 10 December 2020. Dnipro: National Technical University Dnipro Polytechnic, 2020. P. 40–41.

5. Kovalevska N., Nesterenko I., Lutsenko O., Nesterenko O., Hlushach Y. Problems of accounting digitalization in conditions of business processes digitalization. *Amazonia Investiga*. 2022. Vol. 11. No 54. Pp. 132–141. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.56.08.14>

6. Чміль Г.Л. Трансформація простору функціонування бізнес-структур під впливом цифровізації: вимір маркетплейсів. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. 2021. № 1. С. 391–405.

7. Шашина М.В. Динаміка розвитку мережевих структур у напрямі структурної модернізації регіональної економіки. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 50-2. С. 85–89. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.50-46>

8. Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою. Український інститут майбутнього. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoju.html> (дата звернення: 14.02.2023).

Тищенко Дмитро Сергійович, здобувач ступеня доктора філософії, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, e-mail: dmst1988dmst@gmail.com

Tyshchenko Dmytro S. – candidate of a degree of Doctor of Philosophy, V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, e-mail: dmst1988dmst@gmail.com